

OP ZOEK NAAR

HET EINDE VAN DE WERELD!

EEN KLIMAATEXPEDITIE
AAN BOORD VAN DE 'BELGICA'

#BelgicaForClimate

GRATIS TENTOONSTELLING

04.10.23 > 04.02.24

BELvue museum, Brussel

www.belvue.be

BELvue
museum

Koning
Boudewijnstichting

The Brussels Times

LaLibre.be

DE

© de Gerlache Polar Memory asbl/vzw

INLEIDING

De Koning Boudewijnstichting viert 125 jaar Belgica en sensibiliseert jongeren voor klimaatverandering

Naar aanleiding van de 125ste verjaardag van de eerste Belgische expeditie naar Antarctica - het wetenschappelijk avontuur aan boord van de 'Belgica' - biedt de Koning Boudewijnstichting de bezoekers van het BELvue museum de gelegenheid om in te schepen voor een klimaatexpeditie. Je reist mee naar het verleden, het heden en de toekomst van Antarctica, naar een planeet die stilaan de grenzen van zijn grondstoffen bereikt. Maar er wordt ook duidelijk gemaakt hoe ieder werk kan maken van een nieuwe en meer duurzame wereld.

De tentoonstelling herinnert aan de ongehoofde menselijke uitdaging die de reis en de eerste overwintering ooit op *'het Witte Continent'* was en aan de onwaarschijnlijk ruime wetenschappelijke kennis die de bemanning onder leiding van Commandant Adrien de Gerlache mee naar huis bracht – er wordt vandaag nog naar verwezen! Die mannen, uit zes verschillende landen, onder namen de eerste internationale, grootschalige wetenschappelijke expeditie naar Antarctica, zonder enige territoriale of commerciële bedoeling – ook een première!

Maar het Antarctica dat de bemanning van de Belgica ontdekte, is vandaag niet meer hetzelfde: de ijskap smelt weg, diersoorten worden bedreigd,... Ook onze aarde stuit intussen op een aantal grenzen. De ontginning en het verbruik van de natuurlijke rijkdommen veroorzaakt een aanzienlijke klimaatverandering. De tentoonstelling meet de pols van een planeet die buiten adem raakt en de mensheid voor de uitdaging plaatst van haar eigen voortbestaan. Maar daar blijft het niet bij: het publiek wordt praktische en concrete actiemiddelen aangereikt om onze planeet en de mensheid nieuwe toekomstperspectieven te bieden.

Het wordt dan ook tijd dat we actieve burgers worden in een nieuwe wereld, waarin iedereen, individueel en als deel van de gemeenschap, actie onderneemt om duurzame leefomstandigheden te creëren voor ons allemaal. De tentoonstelling reikt het publiek praktische en concrete middelen aan om zich in te zetten voor *een meer duurzame wereld*.

De tentoonstelling, ontworpen door Jill Peeters (*geografe, specialiste "Climate Awareness" en weervrouw bij VTM*) en in een scenografie van Pièce Montée, is een initiatief van de Koning Boudewijnstichting en kwam tot stand met de medewerking van de vzw de Gerlache Polar Memory, het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, de Koninklijke Bibliotheek van België en de Plantentuin van Meise.

De tentoonstelling opent naar aanleiding van de 125ste verjaardag van het vertrek van de Belgica naar Antarctica.

OP ZOEK NAAR ... HET EINDE VAN DE WERELD

Een klimaatexpeditie aan boord van de Belgica

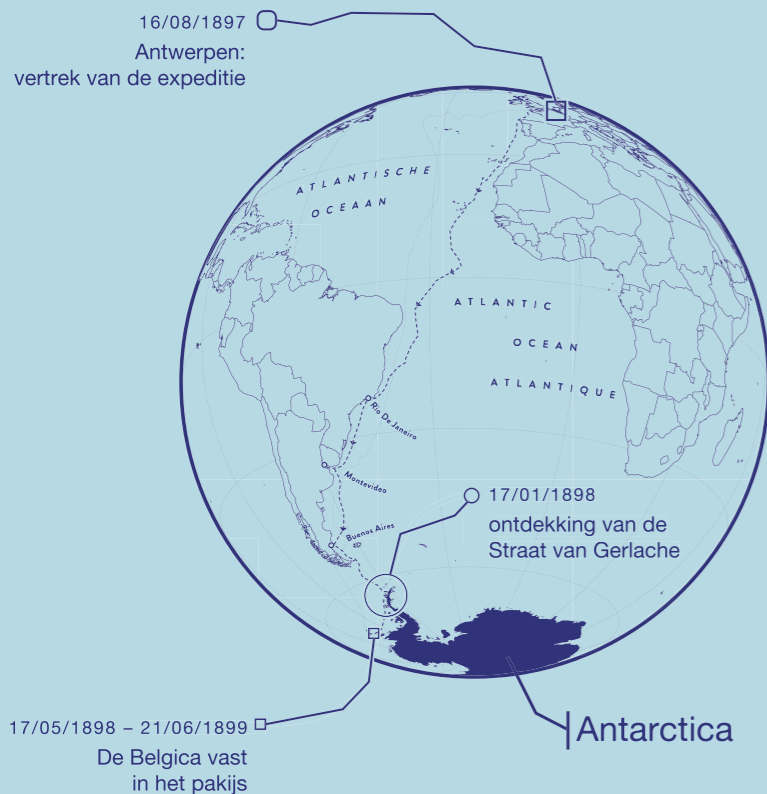
125 jaar geleden leidde de Belgische Adrien de Gerlache een team van jonge zeilers, avonturiers en wetenschappers naar Antarctica. Niemand wist wat hen te wachten stond, op deze tocht naar het 'onbekende zuidelijke land'. Hun maandenlange strijd met het ijs leverde niet alleen roemrijke verhalen op, maar ook een schat aan wetenschappelijke informatie.

Intussen hebben we onze wereld sterk veranderd, en stellen we onszelf opnieuw bloot aan een ongekend experiment: de klimaatcrisis. Wetenschappers bundelen wereldwijd de krachten om alle klimaatuitdagingen en -oplossingen in kaart te brengen.

© de Gerlache Polar Memory asbl/vzw

Ben jij voorbereid op de onvoorspelbaarheid? Laat je meevoeren op een ontdekkingsreis door het verleden, het heden en de toekomst. Ontdek waarom de walvis onze grootste bondgenoot is in de strijd tegen de klimaatverstooring. En verken welke rol jij kan opnemen in deze levensbelangrijke missie.

De tentoonstelling bestaat uit 3 zalen met elk een thema:

- verleden** • **Reis naar het onbekende**
De wetenschappelijke expeditie en ontdekkingen van de Belgica
- heden** • **Duik in het diepe**
Het levensbelang van Antarctica, de walvis en klimaatonderzoek
- toekomst** • **Gooi het roer om**
Klimaatacties waarmee we het tij kunnen keren

REIS NAAR HET ONBEKENDE

De wetenschappelijke expeditie en ontdekkingen van de Belgica

© de Gerlache Polar Memory asbl/vzw

Hoe wrik je jezelf los uit een schijnbaar uitzichtloze situatie? 125 jaar geleden voor het schip de Belgica vast in het pakij, tijdens een ontdekkingsreis naar het mysterieuze zuidelijke continent. Afgesneden van de bewoonde wereld, gleden Adrien de Gerlache en zijn bemanningsleden de poolnacht in. Achttien jonge mannen met eigen dromen en drijfveren, van matrozen tot biologen, weer- en sterrenkundigen. Het was het begin van een ongeplande winter op Antarctica, aan boord van een 'spookschip op drift'.

De fysieke beproevingen en de maandenlange strijd met het ijs en zichzelf, maakte hen naast wanhopig, ook waanzinnig inventief. Hun ongeplande overwintering leverde een schat aan wetenschappelijke

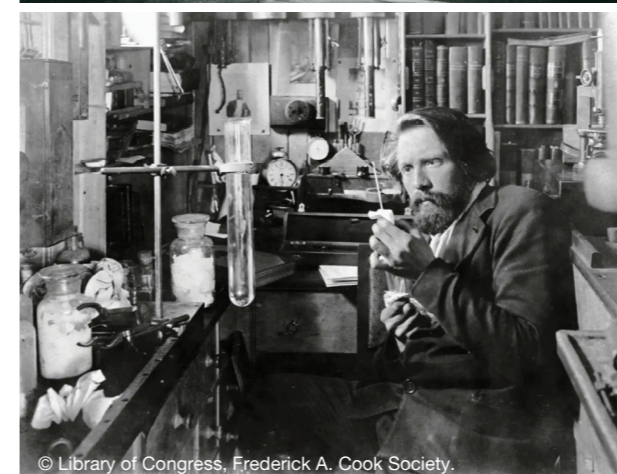
observaties en ontdekkingen op. Vanaf hun 'drijvend laboratorium' leverden ze pionierswerk voor de biologie, meteorologie, glaciologie en geologie. Ze verzamelden unieke data waarop wetenschappers vandaag nog steeds terugvallen.

Uiteindelijk boden hun doorzetting en samenwerking een uitweg uit het ijs. Ze ontsnapten nipt aan een tweede, mogelijk fatale overwintering. Het zou meer dan 40 jaar duren om alle wetenschappelijke ontdekkingen van de expeditieleden te publiceren.

Ontdek wat de historische Belgisch-Antarctische expeditie zo bijzonder maakt en hoe deze klimaatpioniers jou kunnen inspireren.

© de Gerlache Polar Memory asbl/vzw

© Library of Congress, Frederick A. Cook Society.

1897 1898 1899

DUIK IN HET DIEPE

Het levensbelang van Antarctica, de walvis en klimaatonderzoek

Zijn ook wij op weg naar 'het einde van de wereld'? Welke pistes verkennen wetenschappers en klimaatonderzoekers vandaag? Sinds de oversteek van de eerste Antarcticvaarders is er veel veranderd. Vandaag zwermen er een veelheid aan satellieten om ons heen en lijken alle onbewoonde plekken al lang in kaart gebracht.

Onderzoekers ontdekken nog elke dag nieuwe dingen over de werking van het leven op aarde. Ze graven en duiken steeds dieper om te begrijpen hoe onze bodem- en oceaansystemen werken, en welke rol de mens speelt in dit complexe geheel. Wetenschappers kijken opnieuw voorbij hun eigen kennisgebied en zoeken samenwerkingen op met andere specialisten, zoals het veelzijdige team in de kajuit van de Belgica ooit deed.

En dat is hoognodig. Want we hebben de natuur ernstig verstoord en worden vandaag al geconfronteerd met de gevolgen. Die verandering is op een klimaatgevoelige plek als Antarctica al erg voelbaar.

Het voelt alsof we de wereld blootstellen aan een groot experiment. Daardoor begeven we ons op onbekend terrein. Sommigen worden er boos, angstig of moedeloos van. Anderen blijven hoopvol. Gelukkig weten we dat de meest uitzichtloze situaties toch nog tot succesvolle acties en resultaten kunnen leiden.

Kijk de kracht van onze natuur recht in de ogen en stap naar buiten als walvisambassadeur. De walvis speelt namelijk een belangrijke rol: hij is een metafoor voor de uitputting van de hulpbronnen van de planeet en de bedreigingen die daaruit voortvloeien, maar ook voor de daadwerkelijke hoop op een nieuwe, leefbare wereld. Want, als we de walvis redden, helpen we de planeet te redden, wordt in de tentoonstelling duidelijk gemaakt.

2023

GOOI HET ROER OM

Klimaatacties waarmee we het tij kunnen keren

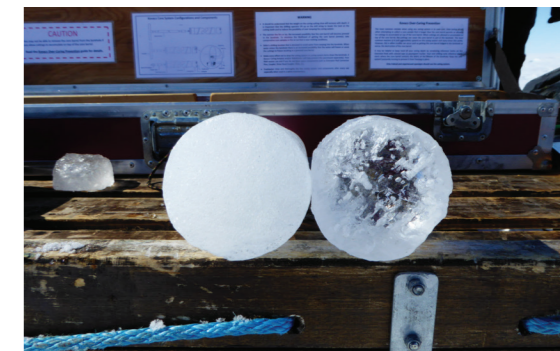
Hoe vermijden we het einde van de wereld zoals we die kennen? Hoe stappen we het onbekende hoopvol tegemoet? Welke rol kan jij opnemen in deze grote, maatschappelijke missie? En wie is er vandaag al aan boord?

Wat wij de komende jaren doen of laten, zal de toekomst van al het leven op aarde bepalen. Wetenschappers verzamelden intussen voldoende kennis om ons de weg te wijzen naar een mogelijke, floreerende wereld. Maar de tijd dringt, en het wordt geen makkelijke tocht.

Deze expeditie brengt ons niet naar een onbekend land, maar loodst ons veilig door een onzekere toekomst. Net zoals de poolreizigers van toen bereiden we ons voor op het onvoorspelbare en verzamelen we de moed om te doen wat moet. Van terra naar futerra incognita, zeg maar.

Alles begint bij impactvolle stappen van een steeds groter wordende groep mensen die het tij willen keren. Een team van burgers, grote bedrijven en overheden die hun verantwoordelijkheid opnemen. Studenten, grootouders, leerkrachten, bedrijfsleiders, arbeiders, boeren, wetenschappers, politici, activisten, economen, designers, kunstenaars, advocaten... We hebben iedereen nodig. Samen gooien we het roer om.

Verken de rol die landgenoten vandaag al spelen en de acties die jij kan ondernemen. *De toekomst begint vandaag!*

?

DE GEZICHTEN ACHTER DE EXPO

© de Gerlache Polar Memory asbl/vzw

HENRI DE GERLACHE

Sinds 1998 schrijft en regisseert **Henri de Gerlache** een aantal documentaires die over de hele wereld worden uitgezonden. Hij begon zijn carrière met het maken van

een serie van 7 films over de hoogste top van elk continent, eindigend met Everest in 2003 (*“Les Regards de Sagarmatha”*). Terwijl hij avontuur- en ontdekkingsfilms bleef maken, regisseerde hij ook muzikalfilms (*“Fauré un Requiem”* - 2001; *“Les larmes de saint Pierre”* - 2010) en portretten van kunstenaars die fictie en documentaire combineren (*“Magritte, le jour et la nuit”* - 2008; *“Le choix de peindre, Vincent Van Gogh”* voor Arte). In 2007 regisseerde hij *“L’Antarctique en héritage”*, een documentaire-fictie gebaseerd op nooit eerder vertoonde archieven en uitzonderlijke ooggetuigenverslagen, waarin hij het avontuur van zijn voorouders tijdens de ont-

JILL PEETERS

Jill Peeters is in België bekend als ‘de weervrouw’ bij VTM. Bijna 20 jaar maakte ze het mooie weer bij DPG media en was ze begaan met heldere communicatie. (Best Weather Presentation, EMS 2018; Wa-blijft!-prijs 2017)

Tijdens haar jaren als weervrouw transformeerde ze in klimaat ambassadrice en werd ze een pionier in het creëren van impactvolle klimaat-communicatie. (Climate Change Communication Award CBN-E 2009) Ze is auteur van meerdere boeken over weer en klimaat, en ze creëerde ook TV programma’s voor een ruim publiek. (Press Prize for sustainable development FRDO 2016)

Ze is een graag geziene gast in de media en op bijeenkomsten of debatten rond klimaat-bewustzijn en duurzaamheid. Ze maakte in 2021 een succesvolle vijfdelige TV-reeks op Canvas *“Wat houdt ons tegen?”* (Wat houdt ons tegen? | VRT NU). Ook vanuit het beleid wordt ze vaak geconsulteerd en gewaardeerd voor haar inzet voor een ruim gedragen klimaat-bewustzijn. (Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap, 2018)

Jill Peeters is de bezieler en oprichter van *“Climate without Borders”*, een internationaal netwerk voor en met weermensen. (Best Climate Solution, CMCC 2018) Door haar inzet voor internationale klimaatprojecten, is ze ook opgemerkt door de VN, WMO, IPCC, UNFCCC en werd ze door de UNSG Guterres gevraagd om mede-oprichter te worden van het Climate Leadership Network, opgericht in 2017 tijdens de Climate Week in New York.

Jill Peeters is een geografe, analytische wetenschapper en verdiepte zich de laatste jaren meer in de sociale wetenschappen.

dekking van Antarctica en in dienst van de wetenschap vertelt. Daarna regisseerde hij *“Les Ailes du soleil”* over het zonnevliegtuig van Bertrand Piccard (Arte, RTBF, Discovery...) en maakte hij twee films over zijn land onder de titel *“Belle Belgique”*, waarin hij het Belgische grondgebied verkent vanuit de lucht en aan de hand van originele portretten.

Zijn films zijn er altijd op gericht om onze wereld beter te begrijpen door middel van een zorgvuldig uitgewerkt verhaal, beelden en regie. Hij werkt regelmatig voor France Télévision, Arte en RTBF.

In 2017 werd een van zijn films *“La belge histoire du festival de Cannes”* geselecteerd voor de officiële competitie in Cannes (Cannes Classics op het 70e Festival van Cannes).

Henri de Gerlache heeft zijn eigen productiestructuur opgezet in Brussel (Alizé Production) en Parijs (Arctic Productions) voor de recente oprichting van Belgica films in 2020. Hij is ook scenarioschrijver, auteur van boeken en voorzitter van SA Galeries, een bedrijf dat een arthousebioscoop en expositiecentrum in het centrum van Brussel beheert (Galeries cinema).

HET BELVUE MUSEUM

Het BELvue is zowel een museum als een centrum voor de democratie. Via een permanente tentoonstelling over België en zijn geschiedenis, tijdelijke tentoonstellingen en workshops rond politiek en economisch burgerschap, justitie, koloniale geschiedenis en samenleven, reikt het BELvue verschillende sleutels aan om de Belgische samenleving van vandaag te begrijpen en te interpreteren.

Elk thema wordt uitgewerkt aan de hand van actuele getuigenissen en vervolgens toegevoegd door middel van verschillende historische momenten. Een moderne en originele manier om het België van gisteren en vandaag te begrijpen.

Het BELvue museum wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting, die als opdracht heeft bij te dragen tot een betere samenleving. De Stichting is in België, Europa en elders in de wereld een actor van verandering en innovatie in dienst van het algemeen belang en van de maatschappelijke cohesie.

KLIMAATWORKSHOP

In het kader van de tentoonstelling organiseert het BELvue museum een klimaatworkshop getiteld *'Op zoek naar... HET EINDE VAN DE WERELD'*. Deze workshop is bedoeld voor leerlingen van het lager onderwijs 1 tot en met secundair 7. Tijdens de workshop leren de leerlingen meer over de huidige klimaatproblematiek.

Er worden drie workshops aangeboden:

- 1ste tot 4de leerjaar van het lager onderwijs: *'Expeditie Inclusie'* is een laagdrempelig coöperatief spel waarin leerlingen klimaatproblemen aanpakken. Eerst maken ze via een reeks spelletjes kennis met de tentoonstelling en het avontuur aan boord van de Belgica. Daarna moeten de leerlingen elkaar helpen om een kolonie pinguïns in nood te redden van het smeltende pakijns.
- 5de leerjaar van het lager onderwijs tot 2de algemeen, technisch en beroepssecundair onderwijs: de leerlingen ontdekken eerst de tentoonstelling. Daarna nemen ze deel aan een reeks speelse activiteiten zoals het oplossen van raadsels en mime spelen, waardoor ze de klimaatproblemen op een andere manier leren aanpakken.
- 3de tot 7de algemeen, technisch en beroepssecundair onderwijs: de leerlingen verkennen eerst de tentoonstelling. Daarna ontdekken ze door middel van een rollenspel dat het mogelijk is om met constructieve dialogen tot een consensus te komen, ondanks verschillende standpunten.

www.belvue.be

DE KONING BOUDEWIJNSTICHTING

De Koning Boudewijnstichting heeft als opdracht bij te dragen tot een betere samenleving in België, in Europa en in de wereld.

De Stichting is een actor van verandering en innovatie in dienst van het algemeen belang en van de maatschappelijke cohesie. Ze zet zich in om een maximale impact te realiseren door de competenties van organisaties en personen te versterken. Ze zet personen en ondernemingen aan tot doeltreffende filantropie.

Integriteit en transparantie, bevorderen van solidariteit, respect voor diversiteit, pluralisme en onafhankelijkheid zijn haar belangrijkste waarden. Onze visie voor de toekomst? Onze activiteiten in België op alle niveaus verankeren, zowel op lokaal, regionaal als federaal niveau. In Europa de Koning Boudewijnstichting verder op de kaart zetten, en in de wereld, via het Myriad netwerk, grensoverschrijdende en internationale filantropie bevorderen.

De Koning Boudewijnstichting werd opgericht in 1976, toen koning Boudewijn 25 jaar op de troon zat.

Programma Klimaat, Milieu en Biodiversiteit binnen de Koning Boudewijnstichting

Deze tentoonstelling maakt deel uit van een KBS programma dat antwoorden wil bieden op uitdagingen voor het klimaat en milieu.

Natuurlijke hulpbronnen beschermen om de klimaatverandering te bestrijden en meewerken aan duurzame oplossingen voor maatschappelijke behoeften.

De strijd tegen de klimaatopwarming, behoud van de biodiversiteit, afvalbeheer... De milieu-uitdagingen zijn talrijk, de oplossing ervan is essentieel voor de ontwikkeling van onze samenlevingen. De Koning Boudewijnstichting heeft al vele jaren oog voor deze kwesties. Ze zet zich in om natuurlijke hulpbronnen te beschermen en te valoriseren als antwoord op de sociale en economische uitdagingen.

Met onze acties helpen we beleidsmakers keuzes te maken die goed zijn voor het klimaat. We ondersteunen de transitie naar een circulaire economie en investeren in de bescherming van milieu en biodiversiteit. Tot slot helpen we ook het dierenwelzijn te verbeteren.

www.kbs-frb.be

PRAKTISCHE INFO

over *Op zoek naar... Het einde van de wereld: Een klimaatexpeditie aan boord van de 'Belgica'*

TENTOONSTELLING

Wanneer

4 oktober 2023 tot en met 4 februari 2024

Waar

BELvue museum Paleizenplein 7 1000 Brussel

Openingsuren

Maandag (alleen groepen met reservatie)
9:30 tot 17:00 uur

Dinsdag tot vrijdag
9:30 tot 17:00 uur

Zaterdag en zondag
11:00 - 19:00 uur

Korte schoolvakanties & feestdagen
9:30 - 17:00 uur

Talen

Tentoonstelling in het Nederlands, Frans en Engels.

GRATIS TOEGANG

PERSCONTACTEN

KBS

Thierry Van Noppen
0479 31 85 56
vannoppen.t@kbs-frb.be
www.kbs-frb.be

BELvue

Charline Franken
02 545 08 02
franken.c@kbs-frb.be
www.belvue.be

Informatie over de tentoonstelling

Gerald de Hemptinne
0475 97 74 30
dehemptinne.g@mandate.kbs-frb.be
www.erfgoed-kbs.be

Foto's in hoge resolutie downloaden
<https://images.kbs-frb.be/gn5VBOzKMI>